

Volksbadhuis

De lange duur van de crisis in de jaren dertig en de daarmee gepaard gaande daling van het welvaartspeil vormden een regelrechte bedreiging voor de volksgezondheid. Er moest dus iets gebeuren.

Met het Witte Kruis, die de vijf Haarlemse douchebadhuizen exploiteerde, o.a., op het Schotens gebied,¹ aan de Schotersingel en in de Van Egmondstraat, werd een regeling getroffen dat werkelozen tegen een gereduceerd tarief of gratis op vastgestelde tijden een douche of een bad konden nemen.

G.A. van Gennep uit de Genestetstraat hierover² "Vroeger had je geen bad of douche in de huizen. In de arbeidersgezinnen was het de gewoonte dat het gehele gezin één maal in de week werd gewassen in een grote zinken teil in de keuken. Daarentegen was de wasbeurt onder douche een grote luxe.

Toen het volksbadhuis aan het Hofdijkplein gereed was, mochten de meeste er af en toe naar toe. Het nemen van een douche kostte echter geld. Wel waren er kosteloze middagen; voor de schooljeugd van de openbare school. Zij mochten eerder aanspraken maken op het nemen van een douche dan de jeugd van bijzondere scholen. Zaterdags kostte het badhuis een dubbeltje. Vrijdags kon je eigenlijk niet voor geld douchen. voor geld douchen, want dan kwamen al degenen die hun wekelijkse wasbeurt gratis mochten nemen.

Het douchen bleef dus beperkt. Het ging er eenvoudig aan toe. Een bad meester wees je, als het vrij was een badkamertje aan, sloot de deur en op een klok op de deur zette hij de tijd aan dat je moest stoppen.. Was de tijd om dan gaf hij een roffel op de deur met de kreet "hoogste tijd"

Gerrit de Vries in 1985 als badmeester.

In de meeste arbeidersgezinnen bleef het in de teil gaan dus vaste prik. P. Jacobs herinnert zich: "De wekelijkse wasbeurt verschilde bij ons thuis niet zoveel van de handelingen elders. Vrijdagavond gebeurde het. Dat wassen gold alleen Sjon en mij. De grote broers brachten een bezoek aan het badhuis. We zaten erg lang in het water, kregen er ouwevrouwen handen van.

---

¹ In 1927 lezen wij in de Oprechte Haarlemsche Courant: De ontwerptekening voor een douchebadhuis aan de Berkenstraat, tegenover het nieuw aan te leggen plantsoen, werd goedgekeurd door de commissie van gemeentewerken te Schoten. Maar, of ze in deze vorm zal uitgevoerd worden is nog zeer de vraag, want niet al

leen het gemeentebestuur van Schoten, maar ook reeds Haarlem heeft met deze aangelegenheid iets te stellen.

25 februari 1927.

² Ben Speet, Haarlem in de jaren dertig, 1992, blz. 108

Aanvankelijk werden wij gewassen, later moesten wij het zelf doen. Alleen het wassen van de haren met een door mijn moeder gemaakte shampoo bleef lange tijd haar voorrecht. Dat kopwassen vond ik niet prettig, maar ik protesteerde nooit, dit in tegenstelling tot Sjon, die vrijwel onmiddellijk begon te roepen van "Niet me hoofie wasse!" Vanzelfsprekend kwam er heel wat water op het keukenzeil terecht. Voordat het hete water in de teil moest worden gedaan weerklonk de roep: "Opzij, opzij anders verbrand je je!" Na het wassen was het nagels knippen aan de voeten en handen, ook al zo'n vervelend gedoe. Voor mijn moeder vormde dat vrijdagavond wassen een onmisbaar ritueel. Mijn vader maakte op de fabriek gebruik van de douche. Hij smeed zomers ook wel eens emmers koud water over zich heen, achter op de plaats.

Interieur van het badhuis

Het badhuis is nu aan particulieren verkocht.